

Soạn văn 11 bài: **Chiếu cầu hiền**

1. Soạn văn bài Chiếu cầu hiền (siêu ngắn) mẫu 1

1.1. Vài nét về tác giả, tác phẩm

a. Tác giả

- Ngô Thì Nhậm (1764 – 1803), hiệu Hi Doãn.
- Quê: Người làng Tả Oai, trấn Sơn Nam (nay là huyện Thanh Trì – Hà Nội).
- Là người học giỏi đỗ đạt, từng làm quan đại thần dưới thời chúa Trịnh.
- Khi nhà Lê –Trịnh sụp đổ, ông đi theo phong trào Tây Sơn, được vua Quang Trung phong làm Lại bộ Tả thị lang, sau thăng chức Binh bộ Thượng thư.
- Ông là người có nhiều đóng góp tích cực cho triều đại Tây Sơn.

b. Tác phẩm

Viết chiếu cầu hiền tài là một truyền thống văn hóa chính trị phương Đông thời cổ trung đại. Chiếu cầu hiền của vua Quang Trung do Ngô Thì Nhậm viết thay vào khoảng năm 1788 – 1789, nhằm thuyết phục phu sĩ Bắc Hà, tức các trí thức của triều đại cũ (Lê – Trịnh) ra cộng tác với triều đại Tây Sơn.

1.2. Hướng dẫn soạn bài

Câu 1 (trang 70 sgk Ngữ Văn 11 Tập 1):

Bài chiếu gồm ba phần:

- Phần mở đầu (từ đầu đến.. ý trời sinh ra người hiền vậy): Nêu sứ mệnh của kẻ hiền tài.
- Phần nội dung (tiếp theo đến.. vì mưu lợi mà phải bán rao): Lời kêu gọi người hiền và hứa hẹn về chính sách trọng dụng người hiền của nhà nước.
- Phần kết (còn lại): Lời bố cáo

Nội dung chính của một bài Chiếu cầu hiền:

- Người hiền xưa nay bao giờ cũng cần thiết cho công cuộc trị nước.
- Cho phép tiến cử người hiền.
- Cho phép người hiền tự tiến cử.

Câu 2 (trang 70 sgk Ngữ Văn 11 Tập 1):

- Bài viết hướng tới các sĩ phu Bắc Hà, thứ dân trăm họ.

→ Mục đích: nhằm kêu gọi nhân tài ra giúp nước, giúp vua trong công cuộc tái thiết xây dựng triều đại mới.

- Bài viết mở đầu bằng những câu văn khích lệ nói lên vai trò và sứ mệnh của người hiền. Lập luận tiếp tục được triển khai bằng những lời văn đầy khoan dung thể hiện thái độ cầu thị, trọng dụng người tài của Quang Trung. Cuối cùng nhà vua kêu gọi người có tài đức hãy cùng gánh vác việc nước và hưởng phúc lâu dài.

- Từ ngữ trang trọng, lời văn mẫu mực, lập luận chặt chẽ, khúc chiết kết hợp với tình cảm tha thiết, mãnh liệt và đầy sức thuyết phục, cách bày tỏ thái độ khiêm tốn của người viết (cũng là người có tư tưởng chỉ đạo – vua Quang Trung).

Câu 3 (trang 70 sgk Ngữ Văn 11 Tập 1):

Chiếu cầu hiền thể hiện tầm nhìn xa trông rộng của vua Quang Trung trong công cuộc xây dựng đất nước sau thời phân li. Vì lợi ích của đất nước đòi hỏi sự cộng tác của người hiền tài, vua Quang Trung đã tỏ rõ thái độ khiêm tốn, thái độ chân thành, thực sự mong muốn sự cộng tác của bậc hiền tài.

2. Soạn văn bài Chiếu cầu hiền (siêu ngắn) mẫu 2

2.1. Câu 1 (trang 70 sgk ngữ văn 11 tập 1)

- Phần mở đầu (từ đầu... ý trời sinh ra người hiền vậy): Nêu sứ mệnh của kẻ hiền tài

- Phần nội dung (tiếp... vì mưu lợi mà phải bán rao): Lời kêu gọi người hiền và những hứa hẹn về chính sách trọng dụng người hiền của nhà nước

- Phần kết (còn lại): Lời bố cáo

Nội dung chính: Chiếu cầu hiền là một văn kiện chủ quan trọng thể hiện chủ trương đúng đắn của nhà Tây Sơn nhằm động viên trí thức Bắc Hà tham gia xây dựng đất nước

- Người hiền xưa nay bao giờ cũng cần thiết cho công cuộc trị nước

- Cho phép tiến cử người hiền
- Cho phép người hiền tiến cử

2.2. Câu 2 (Trang 70 sgk ngữ văn 11 tập 1)

Bài viết nhằm tới các sĩ phu Bắc Hà , nhằm kêu gọi nhân tài giúp nước

- + Mở đầu, lời nói khích lệ vai trò, sứ mệnh của người hiền, khiến cho những người còn băn khoăn hoặc né tránh chưa muốn phục vụ cho quốc gia phải ngẫm nghĩ
- + Tiếp đến là luận điểm thể hiện thái độ cầu thị, trọng người tài của Quang Trung
- Bài có tính mẫu mực, thể hiện tính chặt chẽ và tính chất logic của luận điểm trong sự thuyết phục khéo léo, bày tỏ thái độ khiêm tốn
- Các từ ngữ diễn tả không gian xã hội, nơi người hiền tài phụng sự: triều chính, triều đường, dải đất văn hiến, trăm họ...
- Tác giả thuyết phục bằng cách dẫn lời Không Tử, lấy ý từ kinh dịch, mang tính ẩn dụ

2.3. Câu 3 (trang 70 sgk ngữ văn 11 tập 1)

Quang Trung là người biết trọng hiền tài, có tầm nhìn chiến lược, sâu rộng, biết trọng kẻ sĩ và hướng họ vào phụng sự cho đất nước:

- + Quang Trung hết lòng lo cho dân cho nước
- + Ông ý thức được việc lấy dân làm trọng, nên mọi tầng lớp dân chúng đều có thể dâng thư bày tỏ việc
- + Ông có hệ tư tưởng tiên bộ, dân chủ: phát hiện ra nhân tài bằng nhiều hình thức, không phân biệt tầng lớp, chân thành khi bày tỏ tấm lòng.

3. Soạn bài Chiếu cầu hiền (siêu ngắn) mẫu 3

3.1. Hướng dẫn soạn bài

3.2. Trả lời câu 1 (trang 70 SGK Ngữ văn 11 tập 1):

Bố cục: 3 phần

- Phần 1 (từ đầu đến “sinh ra người hiền vậy”): Khẳng định người hiền tài có sứ mệnh phò tá cho thiên tử.

- Phần 2 (tiếp theo đến “buổi ban đầu của trăm hay sao”): Hoàn cảnh của đất nước và sự cần thiết của người tài đối với vận mệnh quốc gia.

- Phần 3 (đoạn còn lại): Đường lối cầu hiền của vua Quang Trung.

=> Nội dung chính của bài chiếu: nêu chủ trương chiến lược và tầm lòng của vua Quang Trung trong việc tập hợp người hiền tài để xây dựng đất nước.

Trả lời câu 2 (trang 70 SGK Ngữ văn 11 tập 1):

- Đối tượng: các bậc nho sĩ Bắc Hà tài đức từng phụng sự cho triều Lê – Trịnh.

- Các luận điểm trong bài chiếu bao gồm:

+ Nêu quy luật xuất xứ của người hiền: người hiền tài phải do thiên tử sử dụng, nếu không sử dụng là trái luật trời.

+ Cách ứng xử, thái độ của các bậc hiền tài Bắc Kì khi Tây Sơn ra Bắc phù Lê diệt Trịnh.

+ Thực trạng khó khăn của đất nước khi ở buổi đầu nền đại định.

+ Đường lối tiếp nhận người hiền tài rộng mở và đúng đắn của vua Quang Trung.

=> Nghệ thuật lập luận tài tình, thuyết phục: cách lập luận thấu tình đạt lí, lời lẽ mềm mỏng khiêm nhường, tư duy mạch lạc.

Trả lời câu 3 (trang 70 SGK Ngữ văn 11 tập 1):

Nhận xét về tư tưởng và tình cảm của vua Quang Trung:

- Thái độ của nhà vua: khiêm tốn, chân thành, cầu thị, thực lòng mong muốn sự cộng tác của các bậc hiền tài.

- Tình cảm: lo lắng cho đất nước, quý trọng người hiền tài.

- Tầm tư tưởng mang tính chiến lược, chủ trương tập hợp nhân tài để xây dựng đất nước hùng mạnh, đề cao vai trò của người hiền tài với quốc gia.

3.2. Nội dung chính

Chiếu cầu hiền là một văn kiện lịch sử thể hiện chủ trương đúng đắn của nhà Tây Sơn nhằm động viên trí thức Bắc Hà tham gia xây dựng đất nước.
